

slovenski raziskovalni inštitut
istituto sloveno di ricerche
slovene research institute

POUK NA DALJAVO

Anketa med dijaki

Drugostopenjske srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji
(šolsko leto 2019/20)

Norina Bogatec

Trst, julij 2020

Uvod

V sodelovanju z *Deželno komisijo za slovenske šole* je Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) izvedel anketo o pouku na daljavo med dijaki, ki obiskujejo drugostopenjske srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji v šolskem letu 2019/20.

Namen ankete je bil preveriti trenutno stanje in ugotoviti morebitne pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri izobraževanju na daljavo na drugostopenjskih srednjih šolah.

Metodologija

Dijaki so odgovarjali na spletni vprašalnik. Pri sestavi vprašalnika sta sodelovala Maja Melinc Mlekuž in Tomaž Simčič.

Anketiranje je potekalo med majem in junijem 2020. Vprašalnik je izpolnilo 283 dijakov oziroma 30 % od skupno 936 vpisanih.

Opozorila

Analiza se opira na relativne vrednosti (odstotke). Absolutna vrednost (N), na osnovi katere so izračunani odstotki, je v razpredelnicah in grafikonih navedena pri posameznih postavkah.

Ko gre za številčno skromne podskupine anketiranih, se analiza opira na absolutne vrednosti.

Ker so odstotki v grafikonih zaokroženi na celo število, se vsota (100 %) lahko razlikuje za ± 1 %.

V opisni analizi odgovorov na vprašanja z lestvico od 1 do 5 sta odgovora 1 in 2 oziroma 4 in 5 združena.

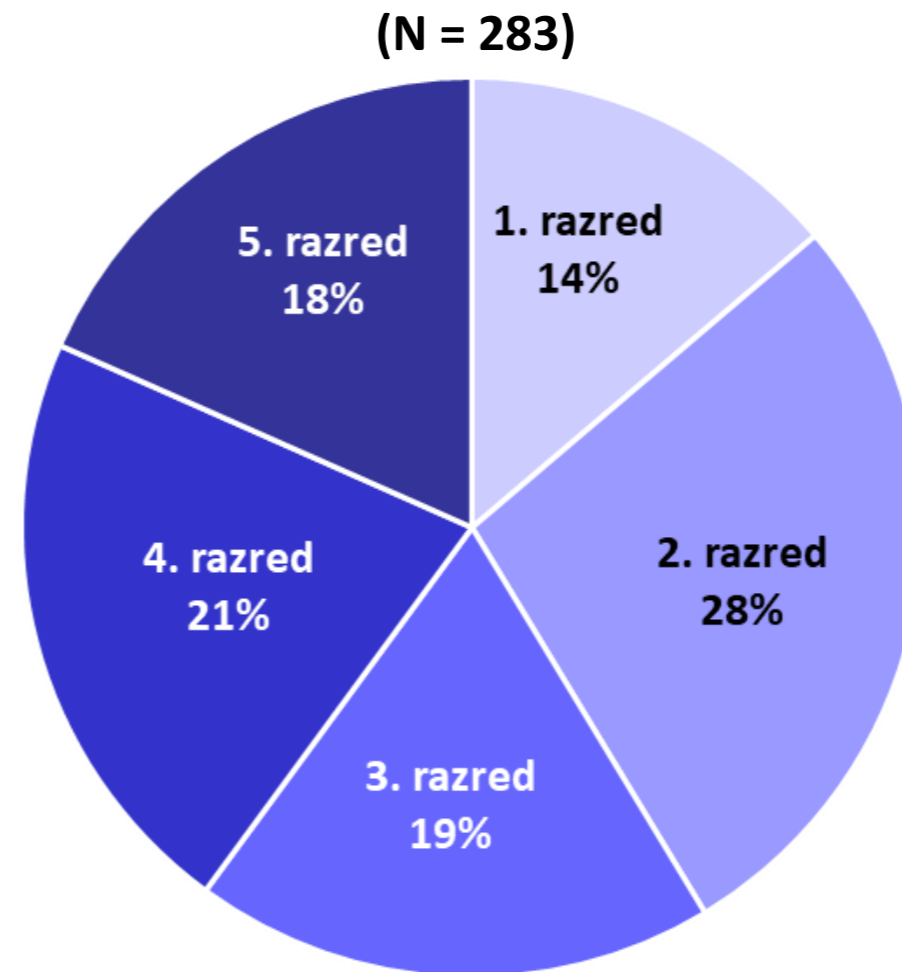
Kratica b. o. pomeni brez odgovora in označuje delež anketiranih, ki niso odgovorili na vprašanje.

Dopolnila in opombe, ki so jih anketirani vnesli v vprašalnik, so navedene med navednicami in v originalni obliki z manjšimi popravki.

Moška slovnična oblika je uporabljena kot nevtralna za oba spola.

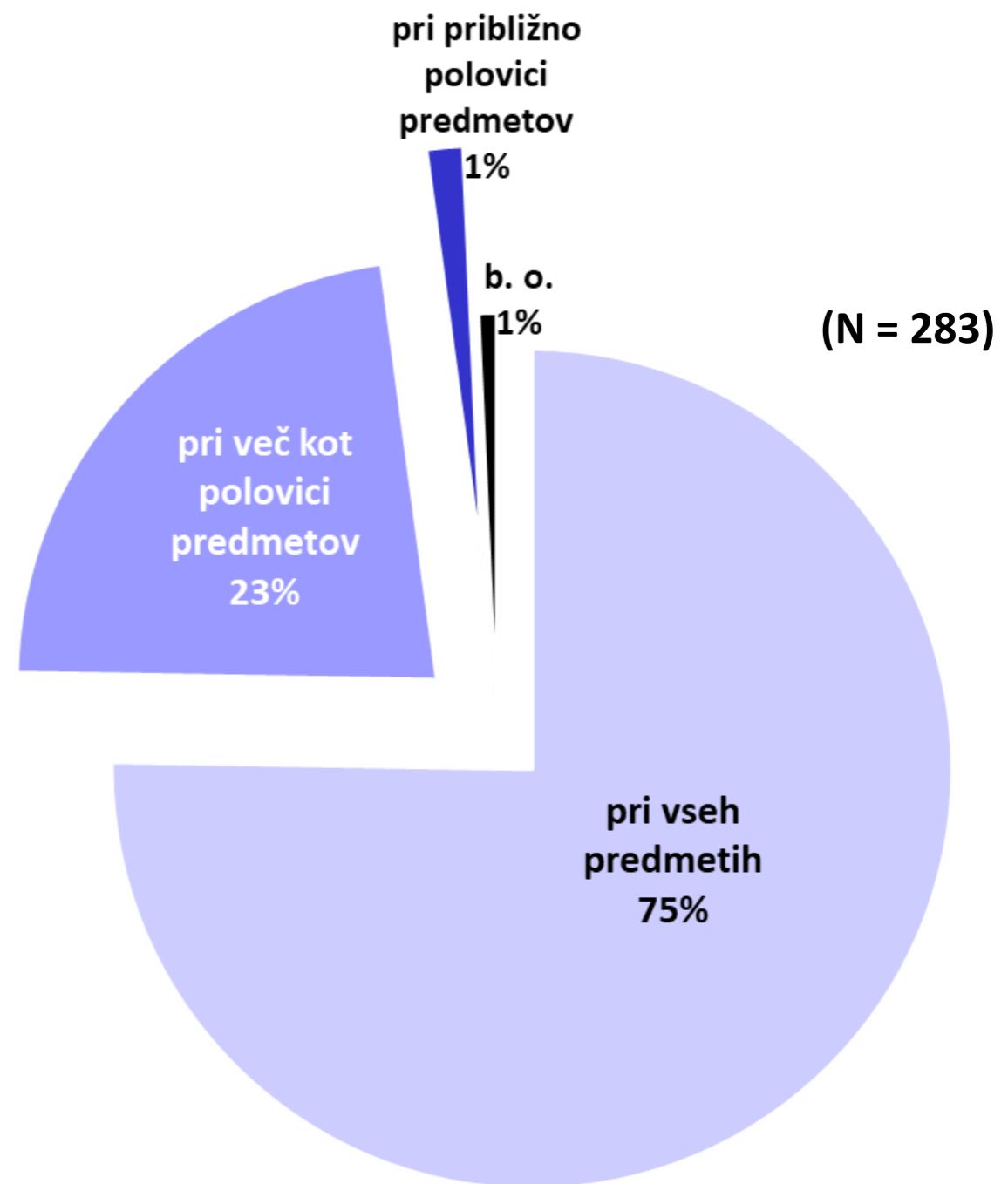
Razred

Anketirani dijaki se glede na razred obiskovanja razporejajo precej enakomerno. Dijakov iz 2. razreda je nekaj več (28 %), prvošolcev pa nekaj manj (14 %).

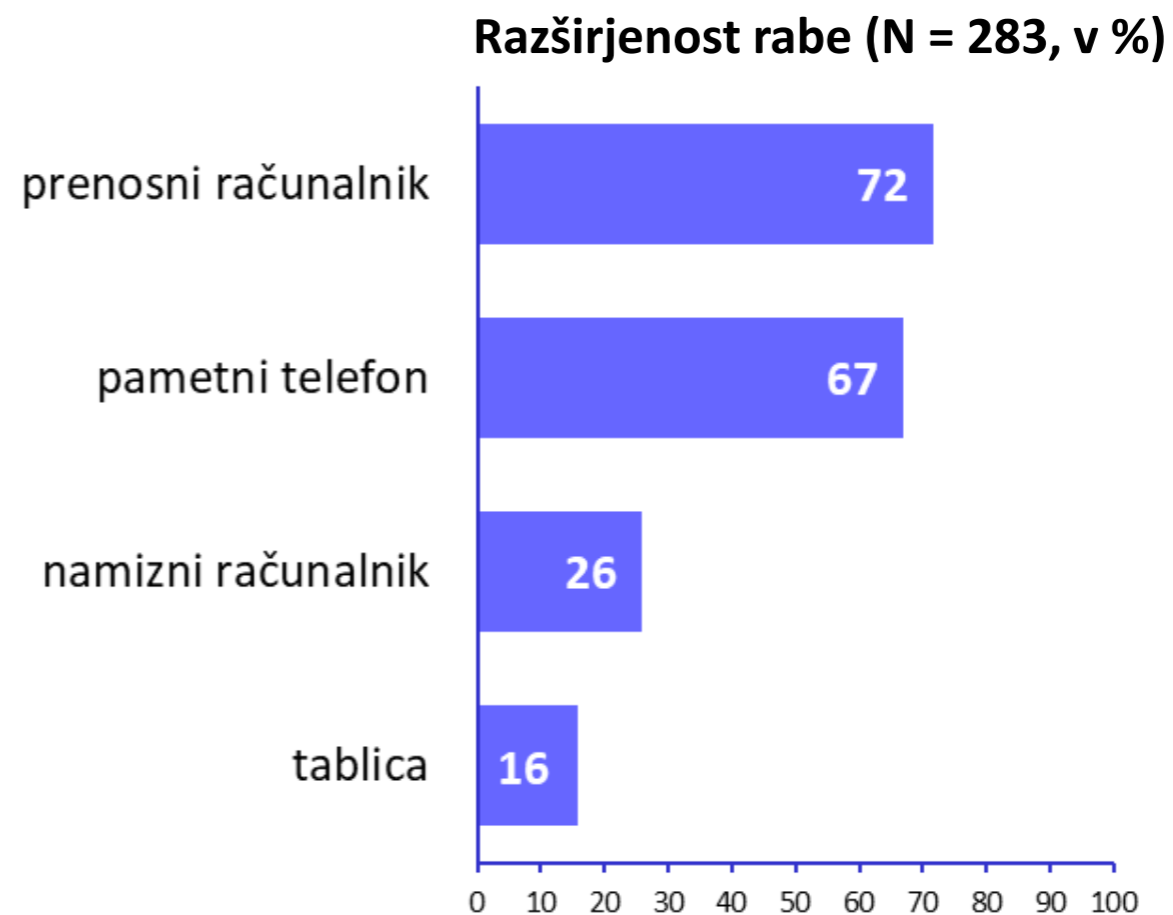
Uvajanje pouka na daljavo

Pouk na daljavo je za tri četrtine v anketo zajetih dijakov stekel pri vseh predmetih. Pri preostalih (23 %) je bil izveden pri večini predmetov, le za nekatere posameznike pa (1 %) je stekel v manjšem obsegu.

Raba tehnoloških pripomočkov

Velika večina anketiranih dijakov uporablja za izobraževanje na daljavo prenosni računalnik (72 %) in pametni telefon (67 %). Namizni računalnik je v pomoč dobri četrtini dijakov (26 %), tablica pa le nekaterim (16 %).

Učinkovitost uporabljenih oblik pouka na daljavo

Na lestvici od 1 do 5 (1 pomeni *sploh ni učinkovito*, 5 pomeni *zelo je učinkovito*) so anketirani dijaki označili stopnjo učinkovitosti uporabljenih oblik pouka na daljavo.

Malo manj kot dve tretjini (63 %) dijakov meni, da je pošiljanje gradiva (zelo) učinkovito. Z ugotovitvijo se delno strinja skoraj četrtina (24 %) vprašanih, preostalih 12 % pa ji nasprotuje.

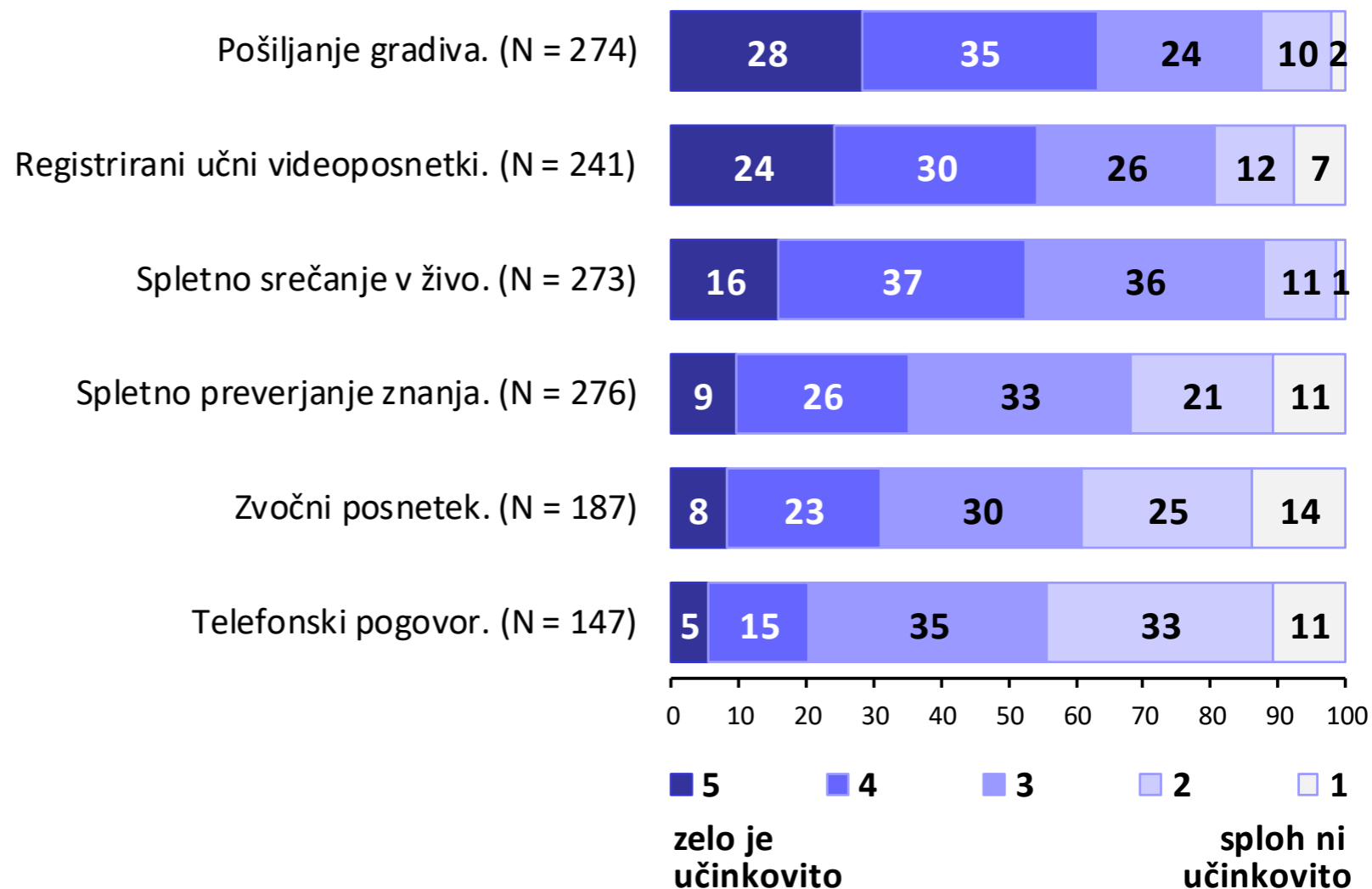
Registrirani učni videoposnetki in spletna srečanja v živo pozitivno učinkujejo na približno polovico (od 53 % do 54 %) dijakov, delno zadovoljnih je 26 % oziroma 36 %, nezadovoljnih pa 19 % oziroma 12 %.

Mnenja o spletnem preverjanju so še bolj deljena: dijaki se enakomerno razporejajo med tistimi, za katere je ta oblika preverjanja (zelo) pozitivna (35 %), ne pozitivna ne negativna (33 %) oziroma (povsem) negativna (32 %).

Podobni rezultati izhajajo iz odgovorov o učinkovitosti zvočnih posnetkov, ki pa kažejo nekoliko več negativnih ocen (39 %).

Telefonski pogovor je za dijake najmanj učinkovit, saj zadovoljuje le petino vprašanih, medtem ko je za dobro tretjino (35 %) le delno učinkovit, za večino (44 %) pa povsem neučinkovit.

Stopnja učinkovitosti (v %)

Opomba: N je enako številu anketiranih, ki so ocenili navedene oblike izobraževanja na daljavo.

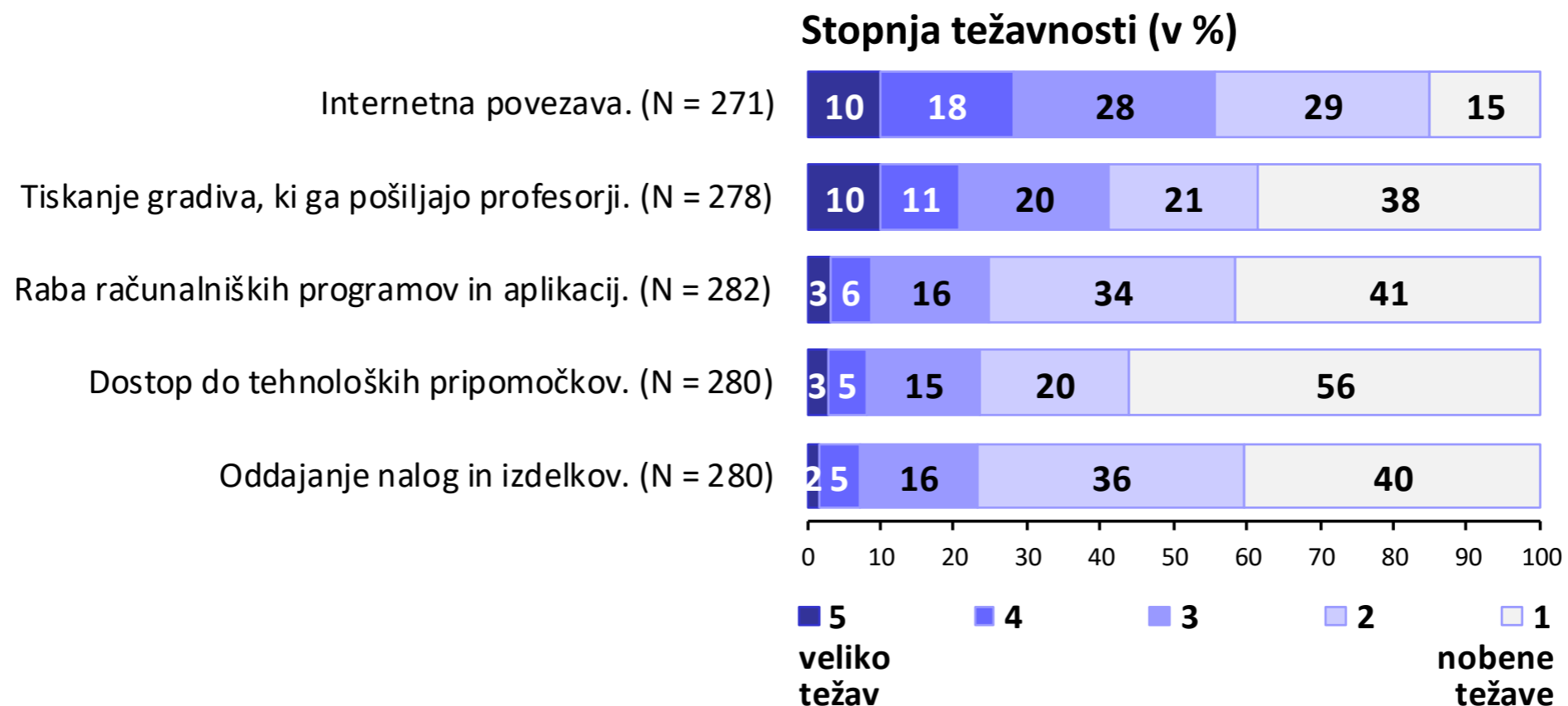
Težave izobraževanja na daljavo

Na lestvici od 1 do 5 (1 pomeni *nobene težave*, 5 pomeni *veliko težav*) so anketirani dijaki označili stopnjo težavnosti, ki jo navedeni vidiki povzročajo pri pouku na daljavo.

Težave z internetno povezavo močno pestijo 28 % dijakov. Ravno tolikim povezava ustvarja nekaj preglavic, medtem ko večina (44 %) dijakov posebnih težav z delovanjem internetne povezave ne izpostavlja.

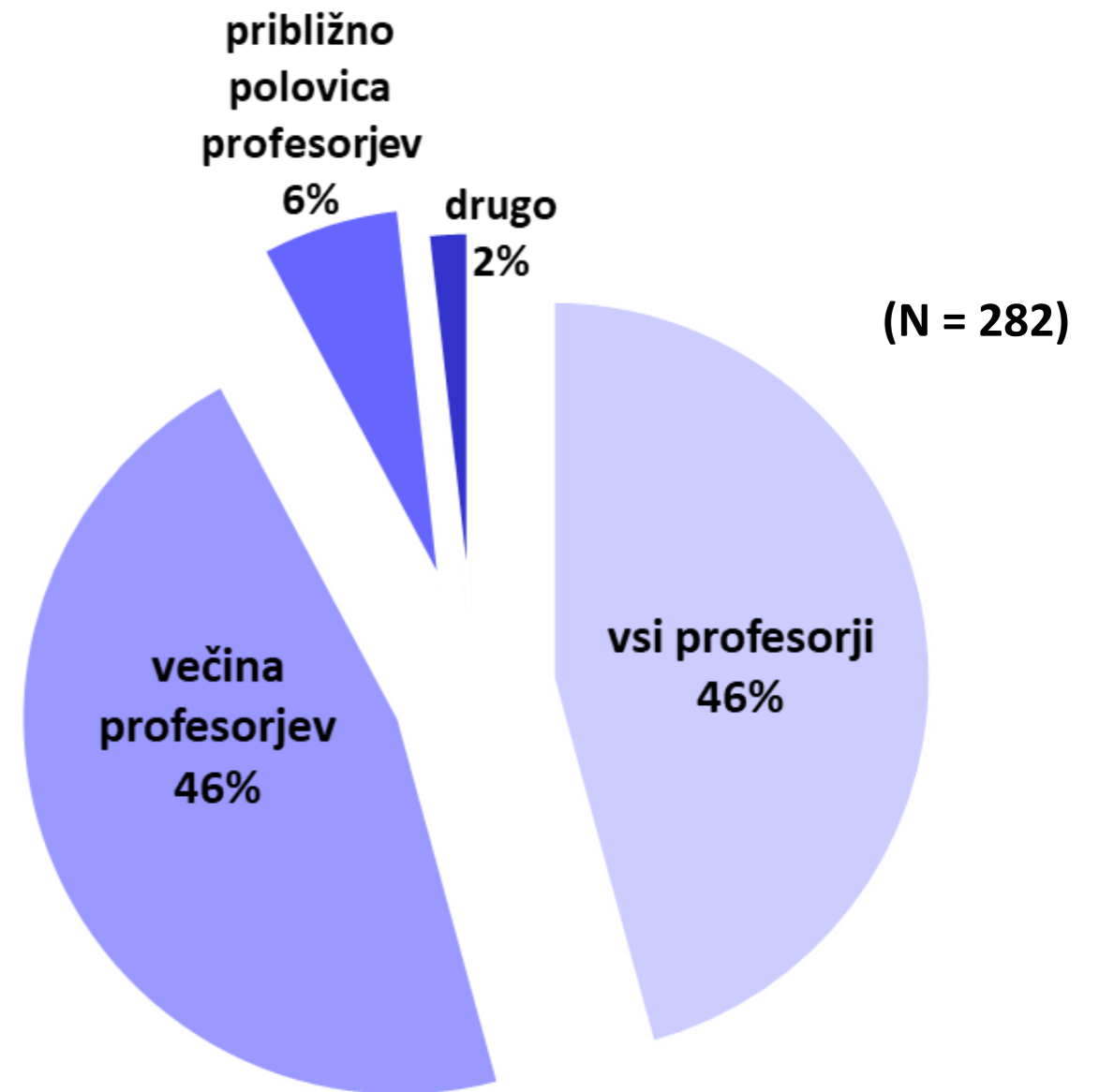
Tiskanje gradiva, ki ga pošiljajo profesorji, povzroča približno vsakemu petemu dijaku velike (21 %) oziroma srednje težave (20 %), (skoraj) nobene težave pa večini vprašanih (59 %).

Približno tri četrtine anketiranih dijakov uporablja računalniške programe, ima dostop do tehnoloških pripomočkov in oddaja izdelke (skoraj) brez težav. Te dejavnosti ustvarjajo vsakemu šestemu dijaku (od 15 % do 16 %) nekaj preglavic, resne težave pa zelo redkim (od 7 % do 9 %).

Redna komunikacija profesorjev z dijaki

Razen nekaterih dijakov (6 %), s katerimi je vzpostavila redno (tedensko) neposredno komunikacijo približno polovica profesorjev, se preostali dijaki delijo v dve enakovredni skupini, ki redno komunicirata z večino profesorjev (46 %) oziroma z vsemi profesorji (46 %).

Pouk na daljavo: pogledi in stališča

Na lestvici od 1 do 5 (1 pomeni *sploh se ne strinjam*, 5 pomeni *se popolnoma strinjam*) so anketirani označili stopnjo strinjanja s prvim sklopom trditev o izobraževanju na daljavo.

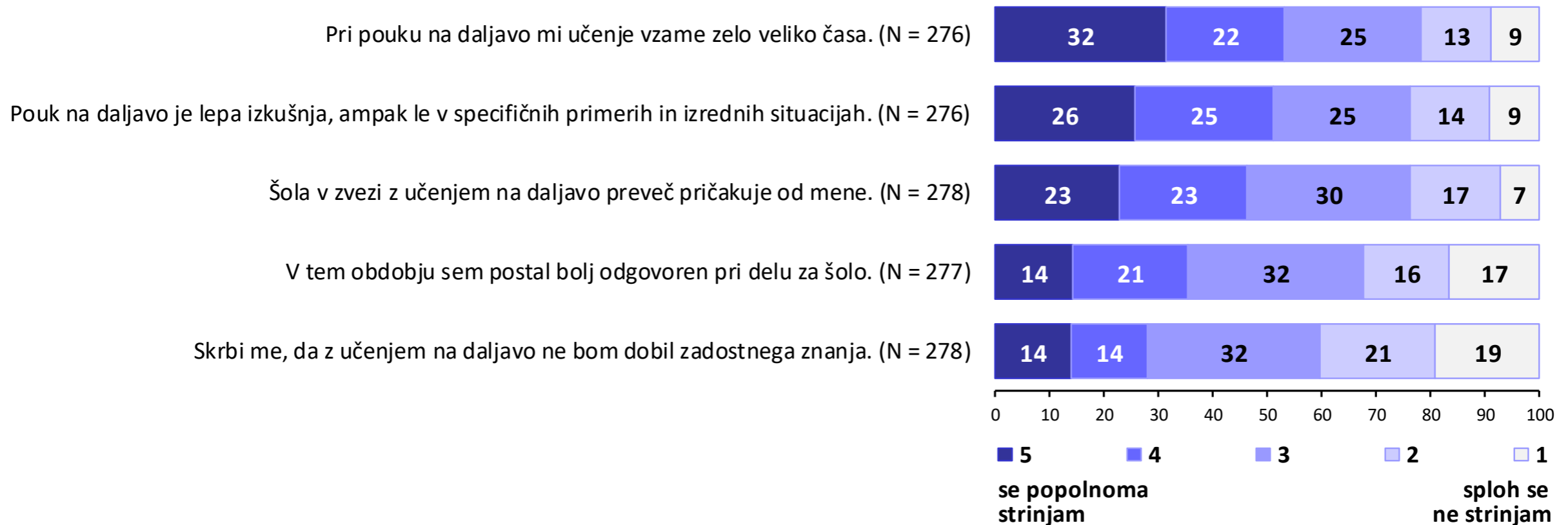
Med dijaki sta najbolj razširjeni ugotovitvi, da zahteva učenje pri pouku na daljavo veliko časa in da je ta oblika pouka primerna le v izrednih situacijah: tako trdi približno polovica vprašanih (od 51 % do 54 %). Preostali se le delno strinjajo (25 %) oziroma tema ugotovitvama nasprotujejo (od 22 % do 23 %).

Večina (46 %) anketiranih je tudi prepričana, da so pričakovanja šole v zvezi z učenjem na daljavo prevelika. Ta pritisk občuti v nekoliko manjši meri 30 % dijakov, približno četrtnina (24 %) pa ga (skoraj) ne zaznava.

Trditev, da so dijaki postali bolj odgovorni med izobraževanjem na daljavo, kaže enakomerno porazdelitev odgovorov: 35 % dijakov se z ugotovitvijo strinja, 32 % ima kak pomislek, preostala tretjina pa ugotovitvi oporeka.

Z različno intenzivnostjo čutijo dijaki tudi skrb, da z učenjem na daljavo ne bodo pridobili zadostnega znanja: resno zaskrbljenih dijakov je 28 %, nekoliko manj zaskrbljenih približno tretjina (32 %), brezskrbnih pa preostalih kar 40 %.

Stopnja strinjanja (v %)

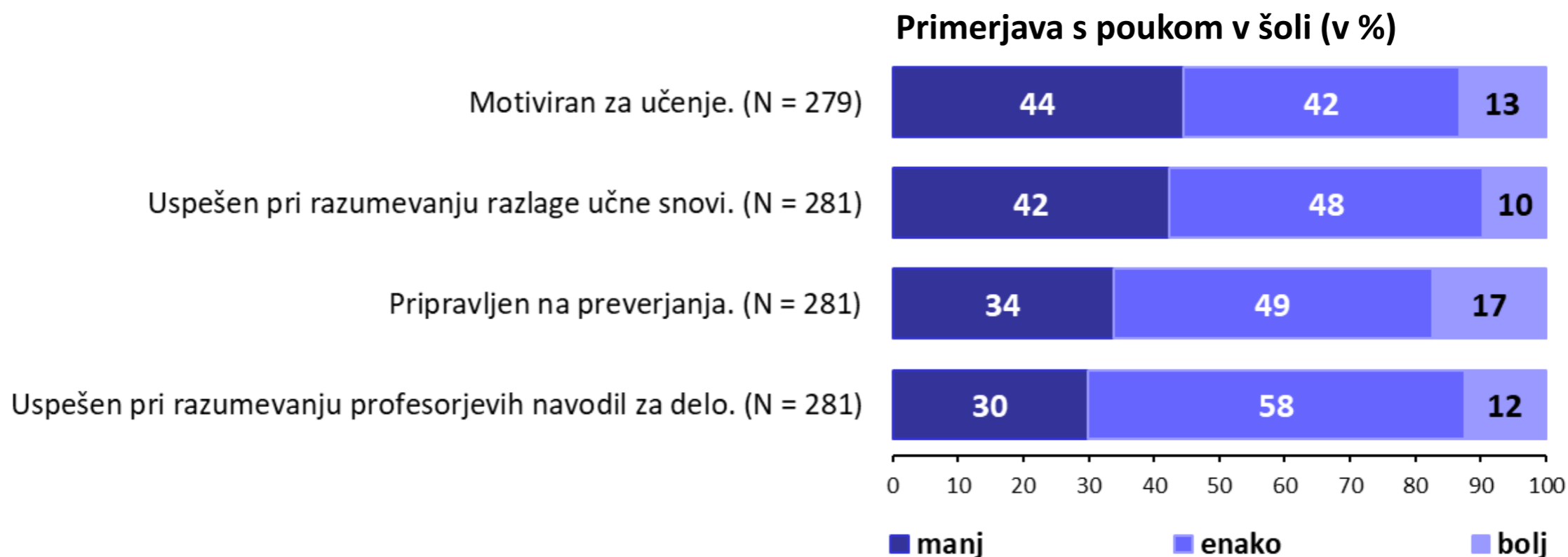

Primerjava s poukom v šoli

Med poukom na daljavo je motiviranost za učenje upadla dobršnemu delu dijakov (44 %), pri približno ravno tolikih (42 %) se ni spremenila, povečala pa se je le pri nekaterih (13 %).

Skoraj polovica (48 %) vprašanih je pri razumevanju razlage učne snovi enako uspešna kot med poukom v šoli. Kar nekaj je dijakov, ki so pri razumevanju manj uspešni (42 %), znake izboljšanja pa opaža le preostala desetina.

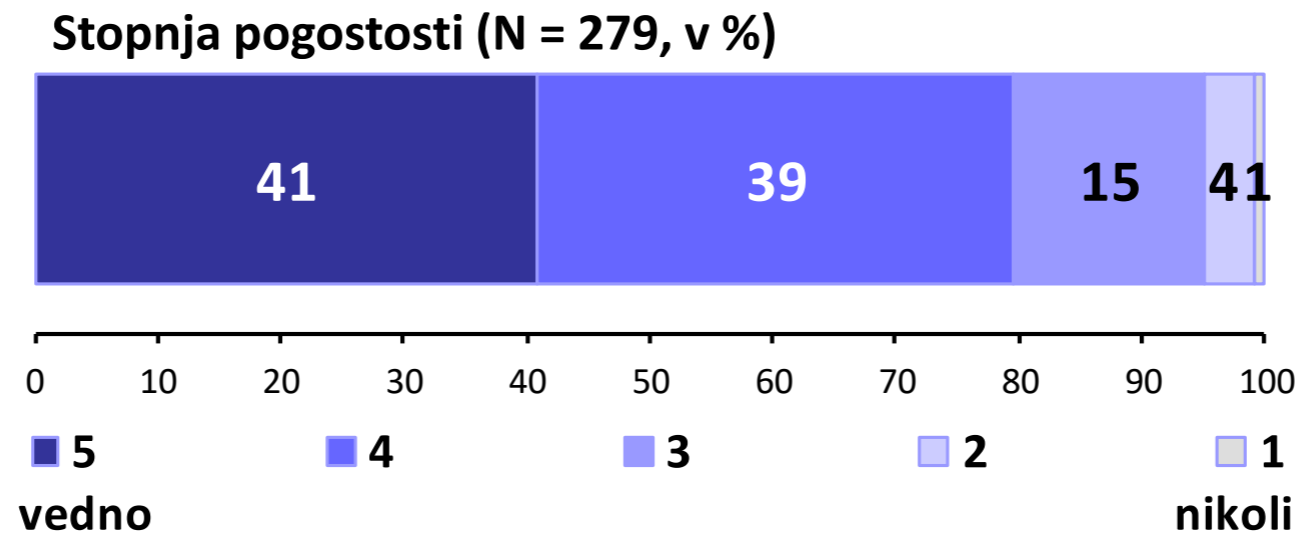
Pripravljenost na preverjanje in uspešnost pri razumevanju profesorjevih navodil se pri večini dijakov (od 49 % do 58 %) nista spremenili. Nekaj več težav ima od 30 % do 34 % dijakov, manj pa od 12 % do 17 %.

Pogostost opravljanja nalog

Dijake smo vprašali, kako pogosto jim uspe opraviti vse naloge, ki jih pošljejo profesorji. Stopnjo pogostosti so vprašani označili na lestvici od 1 do 5 (1 pomeni *nikoli*, 5 pomeni *vedno*).

Kar 80 % dijakov izjavlja, da opravi vse naloge vedno ali skoraj vedno. Približno vsakemu šestemu dijaku (15 %) to uspe manj pogosto, le redkim (5 %) pa (skoraj) nikoli.

Pouk na daljavo: pogledi in stališča

Na lestvici od 1 do 5 (1 pomeni *sploh se ne strinjam*, 5 pomeni *se popolnoma strinjam*) so anketirani označili stopnjo strinjanja z drugim sklopom trditev o izobraževanju na daljavo.

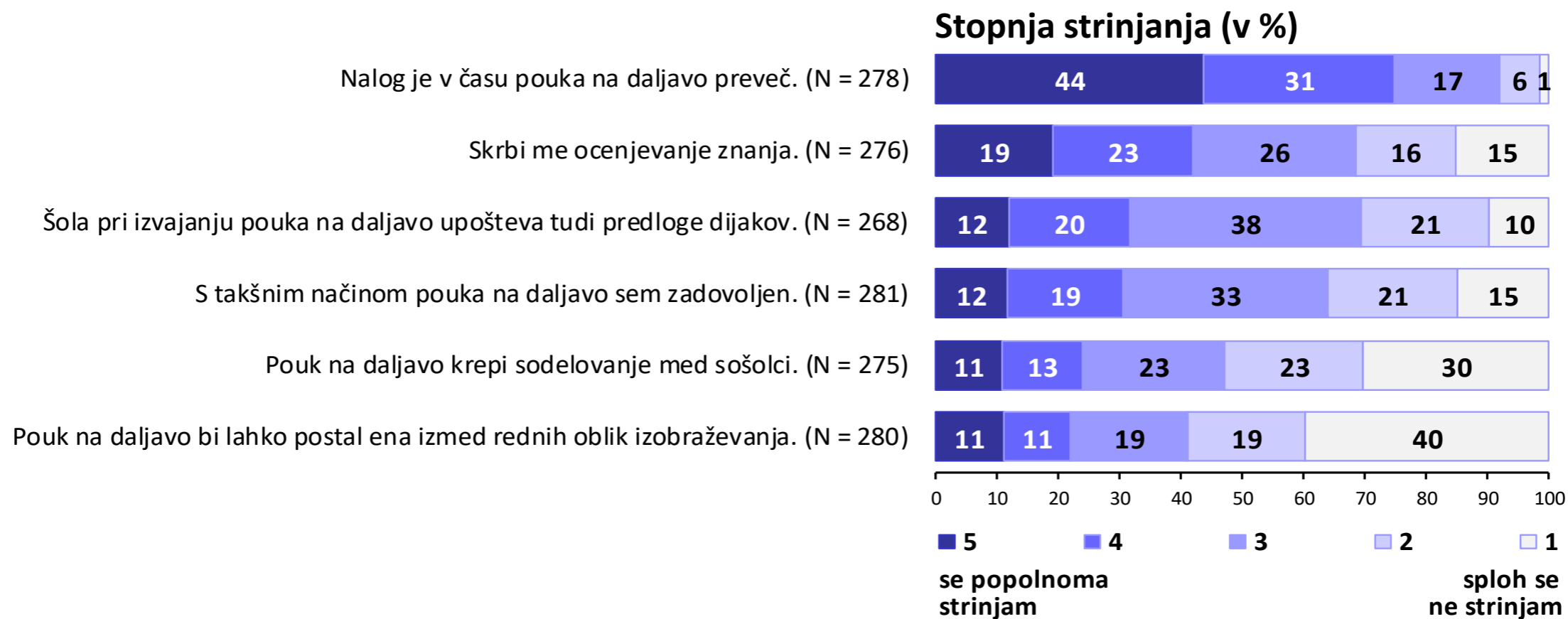
Tri četrtine dijakov potrjuje, da je nalog v času pouka na daljavo preveč. Preostali se le delno strinjajo (17 %) oziroma ugotovitvi nasprotujejo (7 %).

Ocenjevanje znanja skrbi 42 % dijakov. Le delno zaskrbljenih je dobra četrtina (26 %), malo ali nič pa skoraj tretjina (31 %).

Približno vsak tretji anketiranec (32 %) meni, da šola pri izvajanju pouka na daljavo upošteva predloge dijakov. Nasprotno stališče zagovarja ravno toliko dijakov (31 %), neopredeljenih pa je preostalih 38 %.

Še bolj enakomerno se razporejajo odgovori dijakov glede njihovega zadovoljstva s poukom na daljavo: zadovoljnih je 31 %, delno zadovoljnih tretjina, nezadovoljnih pa 36 %.

Malo (22 %) dijakov je prepričanih, da pouk na daljavo krepi sodelovanje med sošolci in da ta oblika pouka lahko postane ena izmed rednih oblik izobraževanja (24 %). Velika večina (od 53 % do 59 %) razmišlja čisto nasprotno, medtem ko so preostali dijaki (od 19 % do 23 %) v svojem razmišljanju bolj zmerni.

Nekaj zaključnih ugotovitev

- Na vprašalnik je odgovorilo 30 % dijakov, ki obiskujejo drugostopenjske srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji v šolskem letu 2019/20. Stopnja odzivnosti je v skladu s trendom sodelovanja mladih v spletnih anketah, ki se na taka povabila običajno redkeje odzovejo. Na relativno nizko število anketiranih je zelo verjetno vplivalo tudi dejstvo, da je anketiranje potekalo ravno v obdobju, ko so bili dijaki najbolj pod pritiskom zaradi preverjanj ob koncu šolskega leta in priprav na državni izpit.
- Razen nekaterih, ki jim internetna povezava in tiskanje učnega gradiva povzroča hude preglavice, se večina dijakov kar dobro znajde pri uporabi digitalnih učnih orodij in se glede razpoložljivosti digitalnih naprav večinoma ne pritožuje. Nekateri menijo, da *»pri določenih predmetih je učenje na daljavo celo bolj učinkovito«* in upajo, *»da bi google clasroom uporabljali tudi v šoli«*. Izvajanje pouka na digitalnih platformah ustreza marsikomu, saj *»lekcije na daljavo so učinkovite in v zadnjem tednu popolnoma izvedljive«*, čeprav nekateri opozarjajo, da *»... smo dijaki postali bolj živčni in trudni. Dijake pečejo oči zaradi več ur sedenja pred ekranom, boli glava in nismo vedno pozorni pri pouku.«* oziroma *»buljiti v računalnik 4 ure na dan samo za lekcije je veliko, popoldne pa smo še obremenjeni z nalogami, kar nas privede do minimum 8, če ne več ur sedenja pred računalnikom ... in to me izredno moti ... «*.
- Po mnenju anketiranih poslano učno gradivo, učni videoposnetki in spletna srečanja v živo pozitivno učinkujejo na procese izobraževanja, večje pomisleke pa imajo o verodostojnosti spletnega preverjanja ter rabi zvočnih posnetkov in telefonskih pogovorov. Sicer dodajajo, da se *»učinkovitost določene metode med različnimi predmeti razlikuje«*. Glede organizacije pouka pa pogrešajo večjo usklajenost med profesorji, ki *»bi morali ... več komunicirati med seboj in bolj enakomerno porazdeliti ure ter obveznosti«*. Za nekatere dijake *»najbolje bi bilo, da bi video lekcije imeli iste dneve kot pouk v šoli«*.
- Dobršen del anketiranih dijakov uvršča med negativne učinke pouka na daljavo v prvi vrsti upad motivacije za učenje. Šolsko okolje oziroma medosebni odnosi in zlasti odnosi s sošolci spodbujajo in krepijo motivacijo za študij, ker *»če ni osebnih stikov, si zelo demotiviran in čutiš, da nimaš cilja«*. V odprtih vprašanjih marsikdo izrecno izpostavlja pomanjkanje in pomembnost šolskih vezi, *»saj lahko te drugi sošolci bolj motivirajo in si lahko med seboj pomagamo«*.

- Drugi negativen učinek pouka na daljavo, ki ga dijaki najpogosteje navajajo, zadeva razumevanje razlage učne snovi. *»Učenje na daljavo je različno od navadnega v razredu. Zato mora biti tudi način učenja različen.«*. Nekateri pogrešajo *»učenje v razredu, ker je bolj jasno in razumljivo«*, drugi pa opozarjajo, da dajejo nekateri profesorji *»preveč nalog, ne da bi razložili prav snov«* oziroma si želijo *»več razlag s strani profesorjev, kajti sedaj pri nekaterih so malo površne in manjkajo«*.
- Večina dijakov sprejema izobraževane na daljavo le kot izredno rešitev. Med razloge sodi verjetno tudi količina časa, ki ga dijaki namenjajo šolskim obveznostim: *» ... če upoštevamo dejstvo, da včasih z vsemi nalogami in učenjem ponoči nimam niti časa, da bi spala«* ali *»nič nam ne pridejo naproti ... študiram cele dneve do poznega«*. Sodelovanje med sošolci se po mnenju vprašanih ni povečalo (*»s takim načinom dela je prišlo do notranjih sporov med sošolci«*), nekateri pa so tudi zaskrbljeni zaradi nezadostnega znanja.
- Povsem deljena mnenja pa so dijaki izrazili glede možnosti, da so bolj odgovorni pri delu, zadovoljni s takšnim načinom pouka in da šola upošteva njihove predloge pri izvajanju izobraževalnih dejavnosti na daljavo. Raznolikost pogledov in ocen je po eni strani odvisna od različnih učnih pristopov, ki jih profesorji uporabljajo v digitalnih okoljih, po drugi pa od stopnje organiziranosti posamezne šole pri uvajanju in izvajanju izobraževanja na daljavo. Nekdo predlaga *»nek način za gledati manj časa na ekranu. Boljše bi bilo se učiti iz knjig.«*, za nekoga drugega *»bolje bi bilo, če bi imeli več ur pouka na daljavo in manj domačih nalog ter gradiva, ki ga moramo sami predelati doma«*, tretji pa svetujejo *»enak potek dela vseh profesorjev, ne pa da je vsak to počel, kot se mu je zazdelo«*. Splošni občutki so si tudi povsem nasprotni: nekdo je zaupal, da *»šola me dobesedno muči«*, nekdo pa da *»nikakor nisem pogrešala stresa, ki ga je šola v živo izvajala«*.